

پرسش و پاسخ‌های دانش‌آموزی / ۱

اخلاق

www.ketab.ir

جواد مرادی

تهیه: مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی

مرادی، جواد، ۱۳۵۷ -

پرسش و پاسخ‌های دانش‌آموزی / ۱. اخلاق؛ تهیه مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات
دینی. - قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۴۰۲.

[۱۱۲] ص. - (مؤسسه بوستان کتاب؛ ۳۴۲۹) (اخلاق و علوم تربیتی)

ISBN 978-964-09-2692-5

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتاب‌نامه: ص. [۱۰۹] - ۱۱۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. رشد اخلاقی - جنبه‌های مذهبی - اسلام - پرسش‌ها و پاسخ‌ها. ۲. اخلاق اسلامی

- پرسش‌ها و پاسخ‌ها. الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مرکز ملی پاسخگویی به

سؤالات دینی. ب. مؤسسه بوستان کتاب. ج. عنوان.

۲۹۷/۴۸۳۷

BP ۲۳۰/۲۳

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۹۵۱۶۹۰۸

۱۲۰۲

www.ketab.ir

■ موضوع: اخلاق و علوم تربیتی

■ گروه مخاطب: - عمومی

- کودک و نوجوان

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۳۴۲۹

مستلصل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۸۲۹۵

بوستان کتاب

پرسش و پاسخ‌های دانش‌آموزی / ۱

اخلاق

• نویسنده: جواد مرادی

• تهیه: مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی

• ناشر: مؤسسه بوستان کتاب

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

• نوبت چاپ: ۱۴۰۲ • شمارگان: ۲۰۰

• بهای: وبسایت رسمی مؤسسه بوستان کتاب

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

printed in the Islamic Republic of Iran

♦ دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، معلم ۱۴، پلاک ۱۷، کدپستی: ۳۷۱۵۶۱۶۶۵۹، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۶۳۲

تلفن‌های بخش: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۲۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۴۱

♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهید، تلفن ۰۲۵۳۱۱۵۱۲۵۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۱۱۸۷

♦ فروشگاه تهران: خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۰۲۱۶۶۹۶۹۸۷۷۸

♦ فروشگاه اصفهان: خیابان حافظ، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۰۳۱۳۲۲۲۳۰۳۷۰

♦ فروشگاه مشهد: چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۰۵۱۳۲۲۳۳۳۶۷۲

♦ فروشگاه رنگین گمان (کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهید، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۷۳

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.ir

بایگاہ اینترنتی فروش کتاب: www.bustaneketab.ir

با قدردانی از همکارانی که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • ویراستار: محمدرضا منصفی سروندانی
- اصلاحات حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: فائزه هدایی و حسین محمدی • نمونه‌خوانی: سیدعلی اصغر هاشمی‌نسب
- کنترل فنی صفحه‌آرایی: علیرضا سالوند • طراح جلد: امیرعباس رحیمی • اداره آماده‌سازی: حمیدرضا تیموری
- اداره چاپخانه: محمد فرامرزی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی.

رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

۹	پیش‌گفتار
۱۵	مقدمه
۱۷	دوستی با نامحرم
۲۳	راه کنترل نفس
۲۹	راه ارضای نیازهای جنسی
۳۵	رضایت خدا و معصومان علیهم‌السلام
۴۱	صله رحم و لزوم خلوت و عزلت
۴۵	ارتباط با اقوام لاابالی
۴۹	راه سیروسلوک
۵۵	تفاوت اعتمادبه‌نفس با غرور
۵۸	سستی در نماز
۶۴	خودنمایی
۶۷	دوست‌یابی
۷۳	دوستی پسر و دختر
۷۸	کنترل خودارضایی
۸۳	کنترل چشم

۸۸	آراستگی
۹۱	امید به زندگی در دنیا
۹۵	بی‌احترامی به پدر و مادر
۹۹	سردرگمی
۱۰۴	ضعف اراده
۱۰۹	کتاب‌نامه

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

قرآن کریم، کتابی است برای آنان که در اندیشه تعالی و رشدند؛ کتابی که هدایت‌گری، مهم‌ترین خصوصیت آن است.

«تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ * هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ»^۱

این آیات [باعظمت] کتاب محکم و استوار است که سراسر هدایت و رحمتی است برای بیکوکاران. کلام نورانی امیرالمؤمنین علی علیه السلام در نهج‌البلاغه به روشنی

این خصوصیت قرآن کریم را بیان می‌کند:

وَاعْلَمُوا أَنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ النَّاصِحُ الَّذِي لَا يَغْشَى وَالْهَادِي
الَّذِي لَا يُضِلُّ وَالْمُحَدِّثُ الَّذِي لَا يَكْذِبُ، وَمَا جَالَسَ هَذَا
الْقُرْآنَ أَحَدًا إِلَّا قَامَ عَنْهُ بِزِيَادَةٍ أَوْ نُقْصَانٍ؛ زِيَادَةٍ فِي هُدًى أَوْ
نُقْصَانٍ مِنْ عَمَى؛^۲

آگاه باشید! همانا این قرآن پنددهنده‌ای است که نمی‌فریبد و هدایت‌کننده‌ای است که گمراه نمی‌سازد و سخن‌گویی است که هرگز دروغ

۱. لقمان، آیات ۲ و ۳.

۲. خطبه ۱۷۶.

نمی‌گوید. کسی با قرآن هم‌نشین نشد، مگر آن‌که بر او افزود یا از او کاست، در هدایت او افزود و از کوردلی و گمراهی‌اش کاست.

هدایت پروردگار عالم دو جنبه تکوینی و تشریحی دارد که قرآن کریم در جای‌جای خود بدان تصریح نموده است. قرآن در عین این‌که خود طریق هدایت تشریحی است و با زلال معارف نابش جان‌های ما را تطهیر می‌نماید، به ما از هدایت تکوینی پروردگار نیز خبر می‌دهد؛ هدایتی که در قسمی از آن، یعنی هدایت تکوینی خاص همه انسان‌ها از طریق فطرت و عقل به سوی کمال در حرکت‌اند.

رَبَّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ حَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى؛

پروردگار ما همان کسی است که به هر موجودی، آنچه را لازمه آفرینش او بوده، داده. سپس هدایت کرده است.

از سوی دیگر، قرآن کریم برای هدایت انسان از همه ابزارها استفاده نموده است؛ از جمله استدلال عقلی، موعظه، جدال احسن و بیم و امید. این روش‌های مختلف و متفاوت، زمینه فهم و رسیدن مخاطب به مفاهیم مدنظر قرآن را فراهم می‌کند. کسی که قرآن را قرائت می‌کند، علاوه بر این‌که به سبب این تنوع روش دچار خستگی نمی‌شود، متناسب نوع و نظام حاکم بر تفکرش با یکی از این روش‌ها ارتباط بیشتری برقرار می‌نماید و زمینه استفاده از مفاهیم

قرآنی در او شکل می‌گیرد. بدین طریق خداوند متعال بستر لازم برای هدایت همهٔ افراد حتی در خطاب قرآنی را آماده کرده و چنین لطف خود در هدایت بشر را به نهایت رسانده است.

پرسش و پاسخ از راهکارهای قرآنی برای کشاندن قاری خود به تفکر و سپس هدایت است؛ سؤالاتی که در مورد وجود پروردگار، هدف‌داری خلقت، عبث و بیهوده‌نبودن خلقت انسان، معاد، نبوت، هدایت الهی و اخلاق پرسیده شده است. یرواضح است طرح چنین موضوعاتی با روش پرسش و پاسخ، نشان از کارآمدی و اثربخشی این روش دارد. گویا وقتی انسان سؤال می‌گردد، به چالش کشیده می‌شود و خود در صدد پاسخ برمی‌آید و وجدانش درگیر می‌شود و تا به پاسخی که او را آرام کند، دست نیابد، نمی‌آساید.

نکتهٔ مهمی که در پرسش و پاسخ‌های قرآن وجود دارد این است که در این روش هر دو جنبه هدایت تشریحی و تکوینی با هم دیده می‌شود. از سویی خداوند، انسان را خطاب قرار می‌دهد و از او می‌پرسد:

أَيُّخَسْبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُثْرِكَ سُدًى!

آیا انسان گمان می‌کند بی‌هدف رها می‌شود؟!

از طرف دیگر با موهبت عقل که به انسان ارزانی داشته است، او را درگیر هدایت تکوینی می‌نماید. به همین سبب اهل بیت علیهم‌السلام از پرسش‌ها استقبال می‌نمودند و در شرایط مختلف بدان بها می‌دادند، تا

جایی که شریح بن هانی نقل می‌کند در جنگ جمل، مردی اعرابی از امیر مؤمنان علیه السلام پرسید: «آیا خداوند واحد است؟». اصحاب بر او تاختند و گفتند: «اکنون چه جای این پرسش است که علی در حال جنگ است؟!». حضرت امیر علیه السلام فرمود: «بگذارید بپرسد که جنگ ما نیز بر سر همین است»^۱.

همین ویژگی مهم در پرسش و پاسخ موجب آن شده است که این روش همواره مورد توجه قرار داشته باشد و علمای دین و وارثان علم الهی از این طریق نیز به هدایت و روشن‌گری پردازند و آثار متعددی در این زمینه به یادگار گذارند. کتاب‌های شیخ مفید در پاسخ به سؤالات مختلف و در دوران معاصر، *المراجعات* سید شرف‌الدین نجفی، *سؤالات و اجابات* از انبوه این تلاش خستگی‌ناپذیر است.

مرکز ملی پاسخ‌گویی که برآمده از بطن این جریان عظیم و درس‌آموز مکتب قرآن و اهل بیت علیهم السلام است و در سلسله طولی «فَاسْتَأْذِنُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ»^۲ قرار دارد، سال‌هاست که تلاش مستمری را در مسیر پاسخ‌گویی آغاز کرده و تجربه خود را با مطالعه و پژوهش برای ارتقای این مسیر به کار بسته و به هزاران سؤال اعتقادی، قرآنی، اخلاقی، تاریخی، فقهی و روان‌شناسی پاسخ داده و حاصل آن را در قالب محصولات متنوع و مناسب جامعه عرضه کرده است. پاسخ‌گویی در عرصه‌های مختلف و

۱. شیخ صدوق، *التوحید*، ص ۸۳، ح ۳.

۲. نحل، آیه ۴۳.

کسب تجارب فراوان در کنار جامعیت علمی، خصیصه‌ای است که باید قدر دانسته شود.

تألیف کتاب و عرضه این اندوخته پرارزش در قالب‌های متنوع و از جمله در قالب سؤال و جواب که صبغه‌ای قرآنی و تأثیر کارآمدی دارد، از فعالیت‌های این مرکز است که به جامعه دینی و اساتید پاسخ‌گو در سراسر کشور تقدیم می‌شود و هم‌چنان با عنایت پروردگار ادامه دارد. امید است تلاش کارشناسان و اساتید مرکز ملی پاسخ‌گویی، راه‌گشای حل معضلات دینی و اجتماعی و چراغ راه عبور از شبهات جدید برای اساتید پاسخ‌گوی این عرصه و عموم مردم عزیز باشد.

کتاب حاضر، حاصل قلم و تلاش فراوان حجت‌الاسلام جواد مرادی است که در زمینه پرسش و پاسخ‌های اخلاقی دانش‌آموزان تألیف شده است تا بخش مهمی از سؤالات و دغدغه‌های جامعه امروز را پاسخ گوید و شبهات را از چهره حقیقت ناب دین بزدايد که جای تقدیر و تشکر دارد.

از تمام همکاران مرکز ملی که در به‌ثمر رسیدن این مجموعه کوشیدند، سپاس‌گزارم و هم‌چنین لازم می‌دانم از مسئولان و دست‌اندرکاران محترم انتشارات بوستان کتاب برای چاپ و نشر این اثر تشکر نمایم.

محمد جواد اصغری

رئیس مرکز ملی پاسخ‌گویی به سؤالات دینی